

Suzanna Bengtsson | Kanslichef

Dnr KS2024/312-3

Teresa Ekman | Kommunjurist

Kommunstyrelsen

Svar på motion (SD)/(KD) om jäv i politiska instanser

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen. Eftersom jävsreglerna är utformade så att den jävige själv ska ange om han eller hon är jävig går det emot Kommunallagens syfte att kartlägga jäv. Dessutom rör jävsgrunderna i stor utsträckning personliga förhållanden som kan komma att förändras, så en kartläggning skulle vara en färskvara. Det kan även vara direkt olämpligt med en kartläggning som rör förtroendevaldas personliga förhållanden.

Ärendet

Daniel Persson (SD) och Rune Kennborn (KD) föreslår i motion 2024-11-26 att Bollebygds kommun, med hjälp av en extern part, genomför en kartläggning av den politiska organisationen för att identifiera och minimera risken för jäv. Motionärerna anser att en översikt visar att flera partier har företrädare med uppdrag i flera nämnder. Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna anser att det är av största vikt att kommunen agerar proaktivt för att undvika situationer där beslut kan ifrågasättas eller överklagas på grund av jäv. Man föreslår att kommunen använder extern, oberoende aktör – exempelvis Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) – för att genomföra en grundlig kartläggning av jäv inom den politiska organisationen.

Kommunfullmäktige har på sammanträde 2024-12-11, § 121, remitterat motionen till kommun-styrelsen för handläggning.

Bakgrund

För de politiska församlingarna, t ex kommunfullmäktige, gäller ganska svaga jävsregler. I princip är dessa ledamöter endast förhindrade att hantera ärenden som rör dem personligen. Anledningen till att jävsreglerna fått denna utformning är att man inte vill bakbinda det politiska arbetet. En förtroende-vald i kommunstyrelsen eller annan nämnd riskerar dock att vara jävig i fler situationer än en ledamot i fullmäktige, eftersom bestämmelserna om jäv avser all handläggning hos nämnderna. Med handläggning menas i detta fall såväl utredning som beredning, föredragning och beslutsfattande.

Jävsreglerna för förtroendevalda finner man i 6 kap. 28 § Kommunallagen (KL). De olika jävs-grunderna enligt paragrafen är som följer:

- 1. Parts-, intresse- och närståendejäv.** Personen är jävig om hen eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning.
- 2. Ställföreträdar- och ombudsjäv.** Täcker alla de situationer där den förtroendevalde eller någon närstående till honom eller henne, är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning.
- 3. Tillsynsjäv.** Rör de situationer där den förtroendevalde eller anställde är knuten till en verksamhet som ett tillsynsärende avser. Det innebär att en förtroendevald eller anställd som på något sätt är knuten till driften av en kommunal verksamhet inte kan delta i hanteringen av tillsynen över samma verksamhet. Regeln omfattar all slags kommunal tillsyn över verksamheter som kommunen själv bedriver. I den kommunala tillsynen ingår att utöva tillsyn över verksamheter där kommunen själv kan vara

driftsansvarig, t.ex. energi- och avloppsanläggningar. Tillsynsjävet omfattar inte den uppsikt som kommunstyrelsen har över verksamhet i kommunala nämnder och bolag.

4. **Delikatessjäv.** Innebär att den som har att handlägga ett ärende är jävig, om det av något annat skäl föreligger någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans eller hennes opartiskhet. Det kan vara när den förtroendevalde eller anställd står i ett markant beroende-förhållande till den som saken angår, exempelvis genom anställningsförhållande eller ekonomisk beroendeställning.

Delikatessjäv kan även uppstå om det är uppenbart att någon är nära vän eller ovän med den saken rör, liksom när anställd eller förtroendevald är engagerad i saken på ett sådant sätt att misstanke lätt kan uppkomma om att det brister i förutsättningarna för en opartisk bedömning.

Undantag från jävsreglerna

I 6 kap. 31 § andra stycket KL finns ett undantag från jävsreglerna rörande delikatessjäv vid dubbla engagemang i två nämnder. Förarbetena till 31 § andra stycket KL talar om engagemang i kommun-styrelsen och ytterligare en nämnd. Där anges att det i det kommunalpolitiska arbetet inte är ovanligt att ordförandena i åtminstone vissa "tunga" nämnder också är ledamöter i kommunstyrelsen.

Eftersom de nämndärenden som handläggs i kommunstyrelsen sällan är partsärenden i den meningen att de berör nämnden som sådan, bör frågan om opartiskhet i de flesta fall uppenbart sakna betydelse och undantagsregeln om bortseende från jäv kunna tillämpas. För att undvika oklarhet framgår det av lagtexten att delikatessjäv inte ska anses föreligga om en förtroendevald tidigare har deltagit i ärendets handläggning hos en annan nämnd.

När någon är jävig

I 30 § KL regleras vad som gäller när någon är jävig enligt punkterna i 28 §. Där

anges att den förtroendevalda eller anställda inte får delta eller närvara vid handläggningen av ärendet.

Vidare anges att det ankommer på den enskilde att självmant anmäla omständigheter som kan antas utgöra jäv.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen gör följande bedömning: Eftersom jävsreglerna är utformade så att den jävige själv ska ange om han eller hon är jävig går det emot Kommunallagens syfte att kartlägga jäv. Dessutom rör jävsgrunderna i stor utsträckning personliga förhållanden som kan komma att förändras, så en kartläggning skulle vara en färskvara. Det kan även vara direkt olämpligt med en kartläggning som rör förtroendevaldas personliga förhållanden.

Förvaltningen tror mer på att utbildningsinsatser kan vara ett svar på det som upplevs som problematiska jävsförhållanden. På kommunens externa webb finns t ex redan idag en politikerportal där kommunstyrelseförvaltningen har samlat information som man som förtroendevald i kommunen kan tänkas behöva veta/kunna i ditt förtroendeuppdrag, däribland jävsregler; [Politikerportal - Bollebygds kommun](#)

Vid starten av en ny mandatperiod bjuds också alla förtroendevalda (nya och gamla) in till en utbildningsdag och där går jävsregler igenom, dock skulle man i varje nämnd förslagsvis kunna ha en kortare utbildningspunkt kring jäv en gång per år, då förtroendevalda slutar sina uppdrag och nya väljs in som inte varit med på utbildningsdagen i början av ny mandatperiod.

Allt sammantaget bedömer kommunstyrelseförvaltningen att motionen ska avslås.

Barnkonsekvensanalys

Beslut i ärendet bedöms inte påverka barn och unga negativt.

Beslutsunderlag

Motion (SD)/(KD) daterad 2024-11-26.

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Suzanna Bengtsson

Kanslichef och kommunsekreterare